

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 28. september 2023 av Høyesterett i avdeling med

dommer Bergljot Webster
dommer Wilhelm Matheson
dommer Arne Ringnes
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Thom Arne Hellerslia

HR-2023-1796-A, (sak nr. 23-032834SIV-HRET)
Anke over Agder lagmannsretts dom 11. januar 2023

Trevaren Eydehavn AS

(advokat Magne Olsen)

mot

AIG Europe SA

(advokat Joachim Mikkelsen Skjelsbæk)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Hellerslia:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder profesjonsansvar for forsikringsmegler og reiser spørsmål om erstatningen skal settes ned som følge av at forsikringskunden ikke hadde satt seg inn i forsikringsvilkårene, jf. skadeserstatningsloven § 5-1.
- (3) Trewaren Eydehavn AS spesialproduserer innvendige og utvendige dører i leide lokaler. Den 13. mai 2020 brant produksjonslokalene ned til grunnen.
- (4) Skadeoppjøret avdekket en betydelig underdekning i flere av forsikringsavtalene som selskapet hadde inngått. Den forsikringen som står sentralt i saken for Høyesterett, er forsikringen for maskiner, inventar og løssøre (også kalt MIL). Denne forsikringen var på såkalt førsterisiko, som innebærer at verditap dekkes opp til et fastsatt beløp, her satt til 5 166 300 kroner. Trewaren Eydehavns tap var vesentlig høyere.
- (5) Utstyr og installasjoner for produksjonen var omfattet av forsikringen for maskiner, inventar og løssøre, som i punkt 8 definerte dekningsomfanget slik:
- «Med maskiner, inventar og løssøre forstås:
- Maskiner, inventar og løssøre som er ledd i produksjons-/næringsvirksomhet, med tilhørende tekniske installasjoner, herunder kabler og rør.
 - Maskinfundamenter.
 - Ledninger/rør med tilknyttet utstyr, som hovedsakelig betjener maskiner/apparater herunder kabler for data og strøm.
 - Ledninger/rør som benyttes til transport av varer.»
- (6) Eier av bygget der produksjonen fant sted, Budalen Eiendom AS, hadde fullverdiforsikring for næringsbygget. Det går fram av vilkårene punkt 8.2 at denne ikke dekket utstyr og installasjoner montert for produksjonen:
- «Som bygning regnes ikke:
- utstyr og installasjoner som er spesielt montert for produksjons- eller næringsvirksomhet.
 - ...»
- (7) Både Trewaren Eydehavn og Budalen Eiendom hadde sine forsikringer hos Landkreditt Forsikring. Trewaren Eydehavn hadde over flere år benyttet Pareto Forsikringsmegling AS som forsikringsmegler. Oppdraget var basert på en rammeavtale mellom Pareto og Norske Trewarefabrikkers Landsforbund, der Trewaren Eydehavn var medlem.
- (8) Forsikringsavtalene ble inngått i etterkant av en årlig gjennomgang av forsikringsbehovet som Pareto hadde med Trewaren Eydehavn. Avtalene som gjaldt på skadetidspunktet, ble inngått i oktober 2019. Trewaren Eydehavn leste ikke gjennom forsikringsvilkårene da de mottok disse.

- (9) Trevaren Eydehavn mente at Pareto hadde opptrådt erstatningsbetingende ved at det var ytt mangelfull rådgivning knyttet til dekningsomfanget og klargjøring av grensene mellom ulike forsikringsprodukter. Pareto hadde tegnet ansvarsforsikring hos AIG Europe SA.
- (10) Trevaren Eydehavn tok ut stevning 30. november 2020 mot AIG med krav om erstatning etter rettens skjønn, oppad begrenset til 12 millioner kroner. Agder tingrett avsa 20. september 2021 dom med slik slutning:
- «1. Trevaren Eydehavn AS har krav på erstatning fra AIG Europe S.A til gjenanskaffelse av maskiner, inventar, løsøre mv. med kroner 4 365 333.
 2. AIG Europe SA dømmes til innen to uker å betale erstatning til Trevaren Eydehavn AS med kroner 162 000.
 3. Partene bærer egne sakskostnader.»
- (11) Domsslutningen punkt 1 bygger på at tingretten fant Pareto ansvarlig for mangelfull rådgivning. Erstatningen ble ikke avkortet som følge av skadelidtes medvirkning. Domsslutningen punkt 2 gjelder erstatning for mangelfull rådgivning knyttet til forsikring av maler, modeller og mønstre. Krav om erstatning knyttet til forsikring av varer og bistand under skadeoppgjøret ble ikke tatt til følge.
- (12) AIG anket dommen til lagmannsretten. Trevaren Eydehavn innga avledet anke, men med et lavere krav enn for tingretten. Agder lagmannsrett avsa 11. januar 2023 dom med slik slutning:
- «1. AIG Europe SA dømmes til å betale erstatning til Trevaren Eydehavn AS med 2 515 000 – to millioner femhundre og femtentusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.
 2. Sakskostnader for tingrett og lagmannsrett tilkjennes ikke.»
- (13) Lagmannsretten var enig med tingretten i at Pareto er erstatningsansvarlig for mangelfull rådgivning knyttet til forsikringen for maskiner, inventar og løsøre. Tapet ble – basert på partenes enighet – satt til 3 500 000 kroner. Det ble så foretatt avkortning med om lag en tredjedel – 1 150 000 kroner – som følge av at Trevaren Eydehavn var å bebreide for ikke å ha lest forsikringsvilkårene. Videre tilkjente lagmannsretten erstatning knyttet til forsikring av maler, modeller og mønstre med 165 000 kroner. Trevaren Eydehavns avledede anke ble forkastet. Beløpene som ble tilkjent i lagmannsretten, er utbetalt av AIG.
- (14) Trevaren Eydehavn har anket til Høyesterett. Anken gjaldt rettsanvendelsen knyttet til skadelidtes medvirkning og saksbehandlingen. Det ble også gjort gjeldende at partene hadde inngått bindende avtale som var til hinder for avkortning.
- (15) Høyesteretts ankeutvalg fremmet 25. april 2023 anken for så vidt gjelder rettsanvendelsen knyttet til spørsmålet om erstatningen skal avkortes på grunn av skadelidtes medvirkning. For øvrig ble anken ikke tillatt fremmet.

Partenes syn på saken

- (16) Den ankende part – *Trevaren Eydehavn AS* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (17) Det er ikke grunnlag for å redusere erstatningen på grunn av skadelidtes medvirkning.
- (18) Skadelidtes opptreden må ses i lys av ansvars- og rollefordelingen mellom partene. *Trevaren Eydehavn* hadde engasjert en profesjonell aktør til å bistå med forsikringene. Det kan da ikke forventes at selskapet setter seg inn i alle vilkårene. Selv om *Trevaren Eydehavn* er næringsdrivende og ikke forbruker, er selskapet ikke en profesjonell aktør innen forsikring. Risikoen for manglende dekning var lite nærliggende og lite synlig for forsikringstaker i en situasjon der forsikringstaker hadde benyttet forsikringsmegler. *Trevaren Eydehavn* har derfor ikke opptrådt uaktsomt ved ikke å lese gjennom forsikringsvilkårene.
- (19) En gjennomlesning av vilkårene ville ikke ha ført til at *Trevaren Eydehavn* hadde forstått grensen mellom de ulike forsikringene, som i dette tilfellet var tegnet av to ulike selskaper – utleier og leietaker.
- (20) Det vil uansett ikke være rimelig å foreta avkortning, i hvert fall ikke med så mye som en tredjedel. Forskjellen i skyld mellom partene er stor. Det må også tillegges vekt at *Pareto* har ansvarsforsikring.
- (21) *Trevaren Eydehavn AS* har lagt ned slik påstand:
- «1. *AIG Europe SA* dømmes til å betale erstatning til *Trevaren Eydehavn AS* med et beløp oppad begrenset til kr. 1.150.000, tillagt forsinkelsesrente fra 26.01.23.
 2. *Trevaren Eydehavn AS* tilkjennes sakskostnader for lagmannsrett og Høyesterett.»
- (22) Ankemotparten – *AIG Europe SA* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (23) Lagmannsretten har korrekt kommet til at det skal foretas avkortning grunnet skadelidtes medvirkning.
- (24) Forsikringsvilkårene utgjør en helt sentral del av en forsikringsavtale, og det må forutsettes at forsikringstaker leser og setter seg inn i vilkårene. Dette gjelder også om forsikringen er tegnet gjennom bistand fra forsikringsmegler. I dette tilfellet ble det i tillegg gitt en uttrykkelig oppfordring om å lese vilkårene.
- (25) *Trevaren Eydehavn* trodde at fastmonterte maskiner var dekket av bygningsforsikringen, men det går klart fram både av vilkårene for denne forsikringen og vilkårene for forsikringen for maskiner, inventar og løsøre at dette ikke er riktig. Også tidligere skadeoppgjør viste skillet mellom forsikringene. Misforståelsen om dekningsomfang ville blitt avdekket dersom *Trevaren Eydehavn* hadde satt seg inn i vilkårene. Selskapet tok en bevisst risiko da de la til grunn at deres eiendeler var dekket av en forsikring som var tegnet av et annet selskap, uten å undersøke vilkårene i denne.

- (26) Det er ut fra skyldgrad og forholdet mellom partene rimelig å foreta avkortning med en tredjedel. Trewaren Eydehavn er en profesjonell part som selv må bære risikoen for ikke å oppfylle de forventninger som det er naturlig å stille i et kontraktsforhold som dette. Også prevensjonshensyn taler for avkortning.
- (27) AIG Europe SA har lagt ned slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
 2. AIG Europe SA tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Rettslige utgangspunkter om skadelidtes medvirkning

- (28) Slik saken står for Høyesterett, er det rettskraftig avgjort at Pareto er erstatningsansvarlig for mangelfull rådgivning. Spørsmålet er om erstatningen skal settes ned grunnet skadelidtes medvirkning.
- (29) Skadeserstatningsloven § 5-1 nr. 1 og 2 lyder slik:
- «1. Dersom den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har medvirket til skaden ved egen skyld, kan erstatningen settes ned eller falle bort for så vidt det er rimelig når en tar hensyn til atferden, og dens betydning for at skaden skjedde, omfanget av skaden og forholdene ellers. Dette gjelder likevel ikke dersom skadelidte på skadetiden ikke hadde fylt 10 år.
 2. Som medvirkning reknes det også når den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har latt være i rimelig utstrekning å fjerne eller minske risikoen for skade eller etter evne å begrense skaden.»
- (30) Etter § 5-1 nr. 1 er det et vilkår for avkortning at det foreligger «skyld» hos skadelidte, og skadelidtes opptreden må stå i årsakssammenheng med – ha «medvirket til» – skaden. Dersom disse vilkårene er oppfylt, «kan» erstatningen falle bort eller reduseres. Bestemmelsen nevner forhold som skal vektlegges ved kan-vurderingen – atferden, hvor vesentlig skadelidtes opptreden er i årsaksbildet og skadens størrelse. Det følger av formuleringen «forholdene ellers» at oppregningen ikke er uttømmende. Ordlyden åpner derfor for en bred vurdering av *om* det skal foretas avkortning, og i tilfelle med *hvor mye*. I bunnen ligger en rimelighetsvurdering – «for så vidt det er rimelig».
- (31) Forarbeidene underbygger at det er tale om en samlet helhetsvurdering dersom vilkårene om skyld og årsakssammenheng er oppfylt, jf. Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 37. Det heter i samme proposisjon på side 64 at det ved denne vurderingen «selvsagt [må] tas hensyn til atferden på begge sider». Det framgår videre at det kan tas i betraktning at skadevolder har ansvarsforsikring. Også rettspraksis bygger på at det skal foretas en helhetlig vurdering av omstendighetene i den enkelte sak, se som eksempel HR-2018-872-A avsnitt 108.

- (32) Også vurderingen av om skadelidte har opptrådt med skyld vil bero på en helhetlig vurdering av en rekke momenter, slik at vilkåret om skyld og kan-vurderingen til en viss grad vil kunne gli over i hverandre.
- (33) Skyldbegrepet i § 5-1 nr. 1 refererer til det tradisjonelle erstatningsrettslige skyldbegrepet, som stiller krav om bebreidelse, jf. Rt-2015-606 avsnitt 38. Det er i utgangspunktet ikke rettsstridig å opptre til skade for seg selv. Som påpekt i Viggo Hagstrøm og Are Stenvik, *Erstatningsrett*, 2. utgave 2019, side 512, foreligger det ikke på samme måte som for en skadevolder normer for skadelidtes opptreden. Forarbeidene er inne på dette når det, riktignok i en parentes, er uttalt at skyldbegrepet har en særegen betydning i denne sammenhengen, da det ikke betyr at skadelidte har opptrådt rettsstridig, jf. Ot.prp. nr. 75 (1983–1984) side 35. Det heter så at «det avgjørende er om skadelidtes opptreden er av en slik karakter at den bør kunne få betydning for hans erstatningskrav».
- (34) Det er nærliggende å vurdere situasjonen i vår sak etter alternativet i § 5-1 nr. 2, altså som et spørsmål om skadelidte skulle ha fjernet eller minsket risikoen for skade, her ved å gjennomgå forsikringsvilkårene. Også § 5-1 nr. 2 gir uttrykk for et krav om bebreidelse, men presisert til at skadelidte «i rimelig utstrekning» har latt være å fjerne eller minske risikoen for skade.
- (35) Vurderingen av om skadelidte kan bebreides, må etter dette ta utgangspunkt i hvilke forventninger som det var naturlig å stille til skadelidte i den konkrete situasjonen. Risikoen vil da ha betydning – både skadepotensialet og risikoens styrke – samt i hvilken grad risikoen var synbar. Videre vil skadelidtes subjektive forhold kunne ha betydning, for eksempel om skadelidte er en profesjonell aktør eller forbruker. Hvilken årvåkenhet som kan forventes av skadelidte, vil også avhenge av forhold på skadevoldersiden, slik som hvilken kunnskap og innsikt skadevolder har, jf. Rt-2002-286 *KPMG* på side 294. Dette momentet vil ha særlig vekt i saker om profesjonsansvar – det er da gitt et oppdrag nettopp fordi rådgiveren har en særlig kunnskap og innsikt.
- (36) De momentene som er nevnt her, vil også være relevante ved kan-vurderingen. Jeg presiserer at det likevel vil være viktige forskjeller mellom skyld-vurderingen og kan-vurderingen. Blant annet vil det at skadevolder har ansvarsforsikring, bare ha betydning for kan-vurderingen, jf. Rt-2005-1714 avsnitt 29.
- (37) Trewaren Eydehavn har vist til at det strenge profesjonsansvaret tilsier at også terskelen for avkortning grunnet skadelidtes medvirkning legges høyt, slik at det strenge ansvaret ikke undergraves. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for å legge terskelen høyere generelt i saker om profesjonsansvar. Den omstendighet at skadevolder har et strengt profesjonsansvar, kan imidlertid få betydning ved den konkrete vurderingen av om skadelidte kan bebreides, og av om avkortning i så fall skal skje.
- (38) Med de utgangspunktene som er nevnt her, går jeg over til å vurdere Trewaren Eydehavns opptreden.

Skadelidtes opptreden i saken her

- (39) Spørsmålet om Trewaren Eydehavn kan bebreides for ikke å ha lest vilkårene, må vurderes ut fra hvilke forventninger det var naturlig å stille til selskapets opptreden i den aktuelle

situasjonen. Det står da sentralt at Trewaren Eydehavn hadde engasjert forsikringsmegler. Situasjonen må derfor skilles fra der en forsikringstaker kjøper forsikring direkte av forsikringsgiver.

- (40) Jeg ser først på hva Trewaren Eydehavn kunne forvente av Pareto.

Paretos oppdrag og utførelsen av dette

- (41) Paretos oppdrag var som nevnt basert på en rammeavtale om forsikringsformidlingstjenester mellom Pareto og Norske Trewarefabrikkers Landsforbund. Gjeldende rammeavtale var inngått 10. oktober 2017, men Pareto hadde vært benyttet som forsikringsmegler siden 2012. Under rammeavtalen var det den enkelte medlemsbedrift som var oppdragsgiver – det var den enkelte medlemsbedrifts forsikringer oppdraget gjaldt, og det var den enkelte medlemsbedrift som betalte for oppdraget.
- (42) Forsikringsmegling er regulert i lov om forsikringsformidling. På skadetidspunktet gjaldt lov om forsikringsformidling av 2005, som i dag er avløst av ny lov vedtatt i 2021. Etter dagjeldende lov var det blant annet krav om tillatelse fra Finanstilsynet (§ 2-1), krav til kunnskap og kompetanse (§ 3-2), krav om ansvarsforsikring (§ 4-2) og krav til uavhengighet (§ 5-2 og § 5-2 a). Dagjeldende forskrift om forsikringsmegling § 3-1 fjerde ledd lød slik:
- «Forsikringsformidleren skal, særlig på grunnlag av opplysningene fra kunden, som et minimum presisere kundens krav og behov, samt begrunne hvert råd den gir kunden om et bestemt forsikringsprodukt. Disse presiseringene skal tilpasses den foreslåtte forsikringsavtalens kompleksitet.»
- (43) Det følger av dette at forsikringsmegleren skal analysere kundens behov og gi råd om forsikringsdekning basert på en slik analyse.
- (44) I tillegg var Paretos oppdrag regulert i rammeavtalen. Selskapets forpliktelser overfor den enkelte medlemsbedrift er nærmere beskrevet i vedlegg A til avtalen. Det følger av punkt 1 at bortsett fra skadeoppgjør skal kommunikasjon med forsikringsgiver gå gjennom Pareto. Videre heter det i punkt 2 om hva Pareto skal utføre (min kursivering):

«Analyse og kartlegging av forsikringsbehov

- Innhente informasjon om virksomheten og løpende forsikringer, inkl. innhenting og analyse av skadestatistikk for de siste 5 år.
- I samarbeid med oppdragsgiverene avdekke forsikringsbehov.
- Utarbeide en skriftlig analyse som inkluderer en gjennomgang av dagens forsikringsprogram og som identifiserer risikoområder som ikke er forsikringsmessig dekket. Foreslå alternative løsninger i forhold til løpende forsikringsprogram.»

- (45) Det er rettskraftig avgjort at Pareto utførte oppdraget på en måte som innebar erstatningsansvar for underdekningen i forsikringen for maskiner, inventar og løsøre. Lagmannsretten begrunnet Paretos ansvar slik:

«Lagmannsretten finner at Pareto har utvist ansvarsbetingende uaktsomhet når det gjelder underdekning i *maskiner, inventar og løsøre*. For denne dekningen viser

lagmannsretten til at grensen mellom de ulike forsikringsproduktene utgjør et typisk risikoområde, især som en følge av at dekningen varierer mellom fullverdi og førsteisiko. I saken her tilkommer også at trevarevirksomheten i Eydehavn var skilt i et eiendomsselskap og et driftsselskap, selv om det må legges til grunn at A forvaltet ansvaret for forsikringsavtalene på vegne av begge selskaper høsten 2019. Også rent faktisk kan grenseflatene mellom hva som er bygning og hva som er maskiner by på utfordringer å trekke når mye er fastmontert i bygget. Selv om det etter forsikringsvilkårene lest i sammenheng ikke er tvilsomt at alle maskiner – også de fastmonterte – sorterer under MIL-forsikringen, kan det vanskelig sies at det for en ordinær forsikringskunde må være åpenbart at for eksempel en lakkboks – som i praksis er et luftsikkert rom med avsug og tilluftstilførsel – er en 'maskin', og ikke en del av bygget.

...

Når det som her er tale om uklar og utilstrekkelig dokumentert rådgivning innenfor et risikoområde som etter lagmannsrettens syn ligger i kjernen av det bruk av forsikringsmegler skal tilføre av merverdi i form av rådgivning mv. overfor sikrede, og det ikke er ført bevis for at Pareto på en tydelig og forståelig måte har gjort Trewaren kjent med hvordan denne grensdragningen etter forsikringsvilkårene er å forstå, innebærer det etter lagmannsrettens syn at Pareto har opptrådt uaktsomt i forhold til det strenge megleransvaret de som profesjonsutøver er underlagt på en måte som må lede til erstatningsansvar.»

- (46) Slik jeg forstår lagmannsrettens dom, knytter uaktsomheten seg til kjernen i Paretos oppdrag, nemlig å identifisere forsikringsbehovet, og som en del av dette å identifisere risikoområder for manglende dekning. Jeg presiserer at dette er noe annet enn å sette riktig forsikringssum for de eiendeler som er dekket, noe som i utgangspunktet vil bero på forsikringstakers opplysninger.

Trevaren Eydehavns opptreden

- (47) Det er på det rene at ingen i Trewaren Eydehavn leste forsikringsvilkårene, verken vilkårene for forsikringen for maskiner, inventar og løsøre eller vilkårene for bygningsforsikringen. Lagmannsretten har lagt til grunn at dersom Trewaren Eydehavn hadde lest vilkårene under begge forsikringsavtalene, ville misforståelsen om dekningsomfanget blitt avdekket.
- (48) AIG har vist til at Pareto ga en uttrykkelig oppfordring til Trewaren Eydehavn om å lese gjennom forsikringsvilkårene. Jeg er ikke enig i det.
- (49) E-post 7. oktober 2019 fra Pareto til Trewaren Eydehavn gjaldt fornyelse av forsikringene, og vedlagt e-posten var faktura, forsikringsbevis, sikkerhetsforskrifter og forsikringsvilkår. Det heter her:

«Vennligst kontroller at opplysningene som fremkommer i polisen er korrekt. Vi ber om at vilkår og sikkerhetsforskrifter blir gjennomgått og tilpasset bedriftens internkontroll.»

- (50) Slik jeg leser dette, er det mest nærliggende å forstå siste del av oppfordringen slik at denne gjelder vilkår og sikkerhetsforskrifter som forsikringstaker plikter å oppfylle, og

som derfor bør implementeres i bedriftens systemer for internkontroll. Ut over slike vilkår og sikkerhetskrav er det kun bedt om at «opplysningene som fremkommer i politisen», kontrolleres. Det er noe uklart om «politisen» sikter til forsikringsbeviset eller forsikringsavtalen, og hva som utgjør «opplysningene». Den mest naturlige forståelsen er uansett at denne delen av oppfordringen gjelder opplysninger som Trewaren Eydehavn selv hadde kommet med. E-posten kan derfor ikke forstås som en oppfordring om å gjennomgå forsikringsvilkårene i sin helhet.

- (51) AIG har også vist til at Trewaren Eydehavns oppfatning om at deres eiendeler var forsikret under et annet selskaps forsikring, ga en særlig oppfordring til å sette seg inn i vilkårene som gjaldt for den forsikringen. Synspunktet har etter min oppfatning i utgangspunktet gode grunner for seg.
- (52) Situasjonen i vår sak var imidlertid slik at de to selskapenes forsikringer langt på vei ble sett på under ett. E-posten jeg har vist til ovenfor, omhandlet kun forsikringene for Trewaren Eydehavn. Denne ble sendt til A, som var daglig leder, styreleder og deleier i Trewaren Eydehavn. Den ble også sendt til hans far, B, som var den andre deleieren i Trewaren Eydehavn og eeneier i Budalen Eiendom. Det er ikke omstridt at Pareto sendte tilsvarende e-post til samme adressater om bygningsforsikringen for Budalen Eiendom. A hadde ingen formell posisjon i Budalen Eiendom, men håndterte forsikringene for begge selskapene. Det var videre samme forsikringsmegler som håndterte forsikringene for begge selskapene, og Pareto var klar over det tette forholdet mellom selskapene. Slik jeg ser det, hadde derfor Trewaren Eydehavn en berettiget forventning om at Pareto vurderte den samlede dekningen av bygning og maskiner, inventar og løsøre.
- (53) Ankemotparten har også vist til skadeoppkjøret etter en brann i 2014. Dette var en mindre brann som kun rammet deler av produksjonsanlegget. Slik dette skadeoppkjøret er presentert for Høyesterett, kan imidlertid ikke AIGs anførsler om hva Trewaren Eydehavn måtte forstå basert på skadeoppkjøret, bringe saken i noen annen stilling.
- (54) Det som da står igjen, er en situasjon der det ikke forelå noen konkret oppfordring til å lese vilkårene og heller ikke noen konkret mistanke om underdekning. Det var derfor heller ikke klart hva Trewaren Eydehavn skulle lete etter i vilkårene. Vilråene for de ulike forsikringene er omfattende – samlet for forsikringene til Trewaren Eydehavn dreier det seg om rundt 160 sider. Jeg viser her til beskrivelsen i Rt-2003-1524 avsnitt 31, der det var tale om en ansvarsbegrensningsklausul som var «plassert blant detaljerte og svært omfattende vilkår som forsikringsselskapene er vel kjent med at forsikringstakere i sin alminnelighet finner nokså utilgjengelige». Beskrivelsen er langt på vei dekkende også for saken her.
- (55) Jeg vil også bemerke, slik lagmannsretten har pekt på, at grensen mellom forsikringene ikke er enkel. Utgangspunktet er klart nok: Fastmontert produksjonsutstyr er dekket under forsikringen for maskiner, løsøre og inventar, og ikke under bygningsforsikringen. Trewaren Eydehavn hadde imidlertid hatt produksjon i disse lokalene gjennom mange år, og bygningen og produksjonsutstyret var derfor integrert i hverandre. Den mest kostbare installasjonen som ikke ble godkjent erstattet under bygningsforsikringen, var en såkalt lakkboks, som er et spesialinnredet rom for lakkering. Ifølge Finansklagenemndas avgjørelse FinKN-2018-45 skal denne anses som maskin/produksjonsutstyr og ikke en del av bygningen, selv om den utgjør et eget rom i bygget. Andre eksempler på grensespørsmål er flisavsug og flisbrenner sett opp mot ventilasjon og fyring av bygget. Jeg nevner også at lokalene ifølge leieavtalen var delvis innredet.

- (56) Jeg legger til grunn at nettopp den omstendighet at forsikringsvilkår kan være kompliserte, er en viktig del av bakgrunnen for at en forsikringstaker er villig til å betale for det oppdraget som en forsikringsmegler skal utføre. Jeg viser her til min gjennomgang av Paretos forpliktelser, og da særlig forpliktelsen til å identifisere risikoområder for dekningen. Oppdragsavtalen innebar en rollefordeling mellom partene. Ved å inngå avtale med Pareto som forsikringsmegler hadde Trewaren Eydehavn valgt å betale en profesjonell oppdragstaker for å utføre oppgaver som selskapet ellers måtte ha utført selv.
- (57) Som nevnt må situasjonen derfor skilles fra der en forsikringstaker kjøper forsikring direkte av forsikringsgiver. Av denne grunn er avgjørelsen i Rt-2003-1524 av begrenset relevans for spørsmålet i saken her. Det ble der foretatt en avkortning med en fjerdedel fordi forsikringstaker ikke hadde gjennomgått vilkårene for å påse at yrkesskadeforsikring var omfattet. Men saken gjaldt altså kjøp direkte fra forsikringsgiver. Jeg bemerker likevel at også i den situasjonen ble avkortning begrunnet med at det forelå en konkret foranledning til å gjennomgå vilkårene, ettersom slik dekning tydelig var omfattet av et konkurrerende tilbud, jf. avsnitt 33.
- (58) Forsikringsvilkår er en sentral del av en forsikringsavtale, og prevensjonshensyn – hensynet til å unngå feil som i denne saken – kan tilsi at det stilles krav til forsikringstaker om å gjennomgå vilkårene. Hensynet gjør seg i utgangspunktet gjeldende også om forsikringstaker har gitt et oppdrag til en forsikringsmegler. Samtidig vil prevensjonshensyn i særlig grad begrunne et strengt ansvar for den parten som sitter med størst kompetanse og derfor har størst mulighet til å forebygge feil, som i dette tilfellet var Pareto. Trewaren Eydehavn må, som en mellomstor bedrift, regnes som en profesjonell part, men har ingen særlig kompetanse innen forsikring. Forsikringsmegler hadde på sin side gjennom flere års samarbeid et godt kjennskap til bedriften.
- (59) Det er for øvrig ingen holdepunkter for at Trewaren Eydehavn bevisst tok en sjanse – aksepterte risikoen – i den hensikt å holde kostnadene til forsikring nede.
- (60) Jeg er etter dette kommet til at Trewaren Eydehavn ikke kan bebreides for at underdekningen i forsikringen for maskiner, inventar og løsøre ikke ble avdekket. Den gjennomgang av vilkårene som dette ville ha krevd, gikk etter min vurdering ut over hva som i rimelig utstrekning kunne forventes i saken her. Jeg har da særlig lagt vekt på innholdet i det oppdraget som var gitt til Pareto som forsikringsmegler, og at Pareto etter oppdragsavtalen var forpliktet til å identifisere risikoområder for dekningen. I tillegg har jeg lagt vekt på at det ikke forelå noen konkret foranledning til å lese vilkårene om dekningsomfang. Dette gjelder også vilkårene i bygningsforsikringen til eiendomsselskapet, der grensesnittet mellom forsikringene særlig framgikk.
- (61) Vilkåret om skadelidtes skyld er derfor ikke oppfylt, og erstatningen skal ikke settes ned.

Konklusjon og sakskostnader

- (62) Jeg er etter dette kommet til at anken fører fram. Slutningen formuleres slik at denne kun omfatter den delen av erstatningen som ikke allerede er betalt.

- (63) For Høyesterett har Trevaren Eydehavn vunnet fram fullt ut. Selskapet har derfor i utgangspunktet rett til å få dekket sine sakskostnader for Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Jeg kan ikke se at det er grunn til å gjøre unntak i medhold av § 20-2 tredje ledd. Salæret, som er på 365 200 kroner, framstår som rimelig og nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. I tillegg kommer utgifter på 5 689 kroner og rettsgebyret.
- (64) Trevaren Eydehavn har også krevd dekket sakskostnader for lagmannsretten. Spørsmålet om erstatningen skulle avkortes, var ett av flere tvistepunkter for lagmannsretten, der selskapet kun vant fram på enkelte av disse. Slik jeg ser det, kan Trevaren Eydehavn ikke anses for å ha vunnet fram i det vesentlige for lagmannsretten selv om det nå er gitt medhold i spørsmålet om avkortning, jf. tvisteloven § 20-2 andre ledd og § 20-9 andre ledd.
- (65) Lagmannsretten kom til at Trevaren Eydehavn hadde fått medhold av betydning, jf. tvisteloven § 20-3. Det vil klart være tilfelle etter at det nå er gitt medhold i at det ikke skal foretas avkortning i erstatningen. Det kreves etter § 20-3 tungtveiende grunner for å bli tilkjent sakskostnader. Terskelen er relativt høy, jf. HR-2020-1531-U avsnitt 12. Det helt sentrale vurderingskriteriet er hvor mye parten har fått medhold, og andelen av sakskostnadene som knytter seg til den delen av saken, jf. HR-2020-565-U avsnitt 29. Det går fram av lagmannsrettens dom at det var spørsmålet om ansvar for Pareto som var sakens tyngdepunkt. AIG fikk her medhold i to av fire krav. Styrkeforholdet mellom partene er ikke av en slik karakter at dette kan begrunne unntak fra hovedregelen. Jeg er kommet til at det ikke foreligger tungtveiende grunner til å tilkjenne erstatning for sakskostnader for lagmannsretten i medhold av tvisteloven § 20-3.
- (66) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. AIG Europe SA betaler erstatning til Trevaren Eydehavn AS med 1 150 000 – enmillionetthundreogfemtitusen – kroner, tillagt lovens forsinkelsesrente fra 26. januar 2023, innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler AIG Europe SA til Trevaren Eydehavn AS 400 721 – firehundretusensyvhundreogtjueen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
3. Sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes ikke.

- (67) Dommer **Arntzen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (68) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (69) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (70) Dommer **Webster:** Likeså.
- (71) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. AIG Europe SA betaler erstatning til Trevaren Eydehavn AS med 1 150 000 – enmillionetthundreogfemtusen – kroner, tillagt lovens forsinkelsesrente fra 26. januar 2023, innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler AIG Europe SA til Trevaren Eydehavn AS 400 721 – firehundretusensyvhundreogtjueen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av dommen.
3. Sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes ikke.